

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยประเทศไทยได้บัญญัติรับรองหลักประกันสิทธิของจำเลยไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่งที่ว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยและต้องกระทำต่อหน้าจำเลย จากหลักดังกล่าวถือว่าเป็นหลักประกันความเที่ยงธรรมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล เพราะเมื่อการกระทำทุกอย่างของศาลเปิดให้ทุกฝ่ายตรวจสอบได้ คู่ความในคดีจึงย่อมได้รับหลักประกันว่าศาลจะต้องพิจารณาคดีโดยไม่เห็นแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดและต้องกระทำโดยฟังความทุกฝ่าย ซึ่งหลักการที่สำคัญของมาตรา 172 วรรคหนึ่งก็คือการให้สิทธิแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายได้เผชิญหน้ากัน (Right to confront Witness) หรือได้รับการพิจารณาคดีต่อหน้ากัน โดยทั้งโจทก์และจำเลยต้องอยู่ในศาล หลักกฎหมายดังกล่าวได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับตัวจำเลยมากเป็นพิเศษ เพราะจำเลยจะได้มีโอกาสรับรู้กระบวนการพิจารณาทุกขั้นตอนจะได้ทำการถามค้าน นำสืบหักล้างพยานโจทก์ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ เนื่องจากจำเลยเป็นผู้ที่ถูกกระทบสิทธิจากการที่ถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลและอาจถูกศาลตัดสินลงโทษได้ รวมทั้งการดำเนินคดีอาญาถือหลักการที่ต้องการตรวจสอบความจริงของเรื่องที่กล่าวหาและมุ่งที่จะให้คู่ความในคดีต่อสู้กันทางพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่

ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ใหม่โดยการเพิ่มเติมวรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้าด้วยมีเจตนารมณ์อันสำคัญเพื่อคุ้มครองพยานที่มีสภาพจิตใจหรือมีความกลัวจำเลย โดยพยานมีสิทธิเบิกความต่อศาลโดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย ด้วยวิธีจัดห้องพิจารณาคดีให้เหมาะสม ใช้โทรทัศน์วงจรปิด หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นที่เหมาะสมตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ซึ่งในเรื่องที่กล่าวมานี้ได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 172 วรรคสาม ดังนั้น หากพิจารณาหลักเดิมในมาตรา 172 วรรคหนึ่งที่ว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย อันเป็นหลักแรงจูงใจของการพิจารณาและสืบพยานในชั้นศาลที่ปฏิบัติกันมาเนิ่นนาน ครั้นเมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมาตรา 172 วรรคสามเช่นนี้ย่อมส่งผลให้การพิจารณาและสืบพยานในศาลในปัจจุบันนี้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยด้วยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในกระบวนการพิจารณาคดีของ

ศาล ซึ่งการสืบพยานบุคคลดังกล่าวเป็นการสืบพยานที่กระทำในศาลโดยให้พยานอยู่ในห้องอีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาที่ใช้สืบพยานโดยปกติ และให้พยานเบิกความจากห้องที่จัดไว้ต่างหาก และถ่ายทอดการเบิกความของพยานผ่านระบบโทรทัศน์วงจรปิดเข้าไปยังห้องพิจารณาคดี โดยที่ศาล อัยการ ทนายโจทก์ หรือทนายจำเลยอยู่ในห้องพิจารณา ศาลและคู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถถามคำถามต่อพยาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดบรรยากาศที่ตึงเครียด กดดัน หวาดกลัว ที่พยานอาจรู้สึกจากการเข้าร่วมการพิจารณาร่วมกับจำเลย เพื่อให้พยานดังกล่าวจะไม่เกิดความรู้สึกตึงเครียด นอกจากนี้ การบังคับใช้มาตรา 172 วรรคสามได้นั้นกฎหมายยังบัญญัติให้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพ อนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยด้วย

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อได้ความว่าบทบัญญัติในมาตรา 172 วรรคสามที่กำหนดว่าไม่ต้องสืบพยานต่อหน้าจำเลยเหมือนดังเช่นหลักทั่วไปในมาตรา 172 วรรคหนึ่งที่การพิจารณาและสืบพยานในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลยนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าสมควรอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาว่าแท้จริงแล้วประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสามที่ได้มีการแก้ไขใหม่โดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551 โดยการกำหนดให้การสืบพยานไม่ต้องมีการเผชิญหน้ากับจำเลยด้วยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในการสืบพยานนั้นขัดกับหลักในมาตรา 172 วรรคหนึ่งเรื่องการพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยหรือไม่อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดี และสามารถคุ้มครองสิทธิของจำเลยในชั้นศาลไปพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดของหลักการพิจารณาและสืบพยานในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง

1.2.2 เพื่อศึกษาหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยในต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม รวมทั้งขอบเขตในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสาม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การพิจารณาคดีอาญาของไทยได้ถือหลักเคร่งครัดที่ว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง อันเป็นหลักการประกันสิทธิของจำเลยในการตรวจสอบและต่อสู้

คืออย่างเต็มที่ ครั้นเมื่อมีการแก้ไขมาตรา 172 เสียใหม่ จึงทำให้ในปัจจุบันการสืบพยานในศาลสามารถดำเนินการโดยพยานไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 172 วรรคสาม แต่ด้วยเหตุที่หลักดังกล่าวเป็นหลักการใหม่จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาว่า การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสามไม่ต้องให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยในชั้นสืบพยาน โดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความทันสมัยเข้ามาช่วยในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลนั้นขัดกับหลักเดิมที่การพิจารณาและสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่งหรือไม่เพียงใด รวมทั้งทำการศึกษาลักษณะและวิธีการสืบพยานโดยไม่ให้พยานต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาความเหมาะสมของการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสามในประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดของหลักการพิจารณาและสืบพยานในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่ง และหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยในต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมขอบเขตการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสาม ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการสืบพยานในชั้นศาลของไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Document Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ตำบทยกกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา หนังสือ บทความในวารสาร วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมให้เป็นระบบเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดของหลักการพิจารณาและสืบพยานในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่ง

1.6.2 ทำให้ทราบถึงหลักการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยในต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงความเหมาะสม รวมทั้งขอบเขตการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคสาม